

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

дисциплін професійної підготовки: фізіологія з фізіологією харчування, основи харчування людини та здорового способу життя, біологічна хімія та біохімія харчування, якість і безпека харчових продуктів та інтегрується з цими дисциплінами. Окрім того, формуються засади для наступного опанування основ здорового та лікувального харчування, нутритивної токсикології та особливостей харчування різних вікових груп населення.

Вивчення дисципліни «Екологія харчування» сприяє глибокому усвідомленню здобувачами вищої освіти відповідних пріоритетів щодо якості та екологічної безпечності продуктів харчування, а також стимулює удосконалення чинної національної нормативно-правової бази та її гармонізації з основні напрямки Європейської концепції безпеки харчових продуктів.

СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ СТРАТЕГІЇ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В СИСТЕМІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Музика К.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Зміцнення здоров'я молоді є одним із ключових завдань громадського здоров'я, оскільки саме в підлітковому та молодому віці формуються поведінкові патерни й соціальні практики, що визначають тягар неінфекційних і частини інфекційних хвороб у дорослому житті. Тому сучасні стратегії (міжнародні та національні) фокусуються на профілактиці, управлінні детермінантами здоров'я, міжсекторальній координації та вимірюваних результатах.

Матеріали та методи. Проведено аналіз міжнародних і національних стратегічних та нормативно-правових документів у сфері зміцнення здоров'я молоді. У роботі використано контент-аналіз та аналітичний метод.

Результати. У Стратегії ВООЗ для Європейського регіону на 2026-2030 рр. визначено ключові пріоритети зміцнення здоров'я молоді: зниження передчасної смертності, підтримка психічного здоров'я, профілактика

поведінкових ризиків і ожиріння, відновлення імунізації, обмеження комерційних детермінант, розвиток молодіжно орієнтованої системи охорони здоров'я та відкритий моніторинг із міжсекторальною координацією. Документ підкреслює необхідність комплексного превентивного підходу, що поєднує регуляторні механізми та соціальні інвестиції.

Інформаційні бюлетені до Стратегії 2026-2030 конкретизують пріоритети через вимірювані індикатори щодо психічного здоров'я, інфекційних ризиків, ожиріння, впливу цифрового середовища та нерівностей у здоров'ї. В документах підкреслюється важливість запровадження відкритої системи моніторингу, що забезпечує підзвітність держав і підсилює доказовий характер політики зміцнення здоров'я молоді.

Слід зазначити, що світові стратегії зміцнення здоров'я молоді, сформовані під егідою ВООЗ, ґрунтуються на визнанні провідної ролі поведінкових чинників у структурі захворюваності та передчасної смертності. Вони охоплюють профілактику травматизму, насильства, вживання психоактивних речовин, психічних і інфекційних розладів, порушень харчування та репродуктивного здоров'я, реалізуючись через міжсекторальні політики, регуляторні механізми, створення безпечного середовища і розвиток профілактичних послуг. Такий системний підхід є основою формування національних програм і довгострокового збереження здоров'я молоді.

Міжнародні стратегічні орієнтири формують концептуальну рамку, в межах якої держави адаптують підходи до зміцнення здоров'я молоді відповідно до національних соціально-економічних та інституційних умов.

В Україні реалізація стратегій зміцнення здоров'я молоді здійснюється на основі чинної нормативно-правової бази. Ключовими документами є Закон України «Про систему громадського здоров'я», що визначає принципи профілактики, міжсекторальної взаємодії та моніторингу, і Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», який регламентує фінансове забезпечення та доступність послуг. Інституційну спроможність політики забезпечують Національна служба здоров'я України та

Центр громадського здоров'я МОЗ України. Сукупно ці механізми формують правову основу профілактичних програм і зниження поведінкових ризиків серед молоді.

У такий спосіб відбувається інституціоналізація глобальних підходів до управління детермінантами здоров'я, орієнтації на профілактику та міжсекторальну взаємодію в межах національної системи громадського здоров'я. Водночас процес інституціоналізації громадського здоров'я в Україні перебуває на етапі структурного становлення, що потребує подальшого зміцнення кадрового потенціалу, стабільного фінансування та чіткої координації між рівнями управління.

У вітчизняному контексті зміцнення здоров'я молоді інтегроване до Стратегії розвитку системи охорони здоров'я України до 2030 року як складова громадського здоров'я. Реалізація Стратегії передбачає впровадження пріоритетів на рівні територіальних громад і первинної медичної допомоги з фокусом на епідеміологічні дані. Пріоритетними є профілактика серед дітей і молоді, інтеграція послуг психічного здоров'я, зменшення поведінкових ризиків та забезпечення рівного доступу до послуг.

Висновки. Отже, світові та вітчизняні стратегії зміцнення здоров'я молоді базуються на концепції громадського здоров'я, що передбачає перехід до превентивної, системної та керованої на основі даних політики. Узгодженість міжнародних рекомендацій і національних механізмів забезпечує реалізацію комплексних програмі з чіткими цілями та індикаторами, сприяючи сталості змін і формуванню сприятливого середовища для розвитку молоді.